

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Corollaria notatu digna,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

tis. Major verò probatur: Tum quia proprium est materiae contrahere, limitare, & individua; subindeque quò aliquid magis abstrahit à materia, eò erit universalis; Tum etiam inductione: nam sensus internus, quia est magis immaterialis quàm externus, cognoscit per species magis universales; & intellectus adhuc per universales, quia est magis immaterialis, quàm sensus internus; denique Deus, quia est actus purus & summè immaterialis, intelligit per speciem magis universalem, quandoquidem se & alia per unicam speciem intelligit.

33

Probatur denique conclusio ratione desumpta ex 2. sent. dist. 3. quæst. 2. art. 2. In omnibus scientiis & artibus, sive speculativis, sive operativis, oportet quòd illa quæ est altior & ordinativa aliarum, consideret rationes magis universales: Sed Angeli superiores habent scientiam ordinativam scientiarum inferiorum, tam practicam, quàm speculativam; cum superiores inferiorum actus & officia disponant, eosque perficiant & purgent, ut docet Dionysius: Ergo scientia Angelorum superiorum est universalior, & consequenter habet species universales. Major probatur inductione: Nam sub civili scientia est ars militaris; sub militari equestris, & sic deinceps: unde propterea civilis considerat bonum humanum absolute; militaris verò bonum humanum, ut determinatum ad res bellicas; & ob hanc rationem scientia inferior accipit sua principia à superioribus, per quæ suas conclusiones à priori demonstrat. Et hoc adhuc clarius est in scientiis speculativis: nam metaphisica, quæ est ordinativa aliarum, in quantum examinat principia universalissima, considerat rationem entis absolute; alia verò scientia speculativa versatur circa aliquam determinatam ipsius entis partem.

Huic rationi D. Thomæ consonat id quòd docet Dionysius cap. 22. cælestis Hierarchie: scilicet quòd superiores Angeli participant scientiam magis in universali, quàm inferiores. Consonat etiam id quòd dicitur in libro de causis: nempe quòd intelligentia superiores habent formas magis universales.

Neque valet responsio Vazquezii, dicentis Dionysium loco citato nullam facere mentionem de speciebus Angelicis, sed solum intendere quòd Angeli superiores habent scientiam, quæ ad plura objecta se extendit quàm scientiam inferiorum. Non valet, inquam, hæc solutio: quia ibi Dionysius loquitur de scientia naturali Angelorum: hæc autem in superioribus non se extendit ad plura objecta, quàm in inferioribus; cum totum universum, & quicquid naturalis est ordinis, ipsis etiam inferioribus Angelis pateat, ut infra dicemus, & ipsæmet Vazquez concedit. Unde licet Dionysius ibi non faciat expressam mentionem de speciebus Angelicis: ex hoc tamen quòd Angeli superiores participant scientiam magis in universali, quàm inferiores, aperte colligitur, species in Angelis superioribus esse universales, quàm in inferioribus: cum enim, ut rectè arguit Suarez, superiores Angeli non attingant aliqua objecta quæ non cognoscantur ab inferioribus, loquendo de scientia rerum naturalium; non potest testificari quòd superiores Angeli participant scientiam magis in universali, quàm inferiores, nisi quia primi intelligunt per species universales quàm alii. Unde idem Dio-

nysius ibidem supra cap. 7. dixerat, quòd Angeli de supremo ordine omnia intelligunt quæ in nomine radiorum vocantur species intelligibiles, quia Angelus mediis illis ita rerum omnium notitia iplendet, sicut Sol suis fulget radiis.

§. II.

Corollaria notata degna.

EX dictis colliges primò, nullum de facto esse Angelum, qui non habeat species universales representantes plures naturas. Angelus siquidem infimus magis excedit hominem in perfectione intellectuali, seu in actualitate & immaterialitate, quam Angelus supremus excedat infimum: Sed propter excessum in huiusmodi perfectione, Angelus supremus habet species universales, & plures naturas representantes, quàm species infimi: Ergo etiam Angelus infimus habebit species universales & plures representantes, quàm representent species hominis.

Confirmatur: Ratio ob quam Angeli possunt intelligere per species universales, est quia non intelligunt per species acceptas à rebus, sed à Deo naturaliter inditas: At hoc commune est omnibus Angelis: Ergo possunt per species universales omnes Angeli intelligere.

Colliges secundò, quòd quando D. Thomas hic art. 3. ait: *Quantò Angelus fuerit superior, tantò per pauciores species universales intelligibiles apprehendere poterit: & idè oportet quòd eius forma sint universales*: non loquitur de superioritate in hierarchia, vel ordine (ut Ferraricus existimat) sed in gradu specifico, & in natura, ut alii Thomistæ interpretantur.

Pateat etiam hoc corollarium: Tum quia nomen illud, *superior*, absque ullo addito, superioritatem in natura significat: Tum etiam, quia ratio quæ D. Thomas utitur ad hoc probandum id aperte declarat. Hæc nempe ratio sumitur ex eo quòd Angelus superior majorem habet assimilationem ad Deum, ut antea declaravimus: sed non solum Angeli qui sunt superiores in hierarchia & ordine, sed etiam illi qui sunt superiores in natura & gradu specifico, quamvis sint ejusdem ordinis vel hierarchie, magis assimulantur Deo, quàm alii illis inferiores in perfectione naturæ: Ergo D. Thomas non solum loquitur de Angelis superioribus in hierarchia, vel ordine, sed etiam de superioribus solum in gradu specifico & in natura.

Confirmatur ex eodem S. Doctore quæst. 8. de verit. art. 10. ubi docet Angelum tanto per universales species intelligere, quanto plus in illo fuerit de actu, & minus de potentia: Sed hoc constat inveniri in quolibet Angelo superiori quoad gradum specificum, quamvis non sit superior quoad hierarchiam, vel ordinem: Ergo idem quòd prius.

Colliges tertio, Universalitatem specierum Angelicarum consistere in hoc quòd plures naturas seu quidditates specificas representent. Non potest enim hæc specierum universalitas consistere in hoc quòd representent plura individua actualia ejusdem speciei: cum etiam infimus Angelus in specie representante naturam specificam, cognoscat omnia ejus actualia individua. Nec consistit etiam in hoc quòd representent plura

possibilia : quia Angelus non habet naturalem inclinationem ad cognoscendas res mere possibili-
les, cum illæ non sint partes huius universi. Non
constitit insuper in representatione plurium
proprietas ejusdem naturæ : nam eadem spec-
ies intelligibilis representat quidditatem speci-
ficam, & simul eas proprietates. Nec similiter in
representatione plurium modorum accidenta-
lium : quia si illi pertinent ad ordinem providen-
tiæ naturalis, representantur per species quæ re-
presentant quidditates aut singularia quibus ac-
cedunt; si autem spectant ad ordinem gratiæ, &
providentiæ supernaturalis, non cadunt sub cog-
nitione naturali Angelorum, sed cognoscuntur
per scientiam infusam, & revelationes extra ver-
bum. Superest ergo ut universalitas specierum
angelicarum, consistat in representatione pluri-
um quidditatum pertinentium ad hoc universum.

§. III.

Dilantur fundamenta adversa sententia.

Objicies primò contra primam conclusio-
nem. Cognoscere aliquid in universali, est
cognoscere illud imperfectè : Sed intelligere ob-
jecta per species universales, est ea cognoscere in
universali. Ergo est illa imperfectè cognoscere :
unde cum cognitio imperfecta non debeat ad-
mitteri in Angelis, dicendum est illos per species
universales non intelligere.

Respondedo distinguendo Majorem: Cognos-
cere aliquid in universali, ex parte rei cognite, est
cognoscere illud imperfectè, concedo Majorem;
cognoscere aliquid in universali, ex parte medii
cognoscendi, nego Majorem. Similiter distin-
guo Minorem : intelligere objecta per species
universales est ea cognoscere in universali, ex
parte rei cognite, nego Minorem, & Consequen-
tiam. Solutio est D. Thomæ hic art. 7. ad 2. ubi
ait : *Cognoscere aliquid in universali dicitur dupli-
citer : uno modo ex parte rei cognite, ut scilicet
cognoscatur solum universalis natura rei : & sic
cognoscere aliquid in universali est imperfectius; im-
perfectè enim cognosceret hominem, qui cognosceret
de eo solum quod est animal : alio modo ex parte
medii cognoscendi, & sic perfectius est cognoscere al-
iquid in universali, perfectior enim est intellectus,
qui per unum universale medium potest singula prop-
ria cognoscere, quam qui non potest.*

In istis : Cognoscere per speciem universa-
lem, est cognoscere naturam aliquam universa-
lem, ut præcisam à singularibus, vel à conditioni-
bus eam contrahentibus. Ergo est cognoscere in
universali, ex parte rei cognite.

Sed nego Antecedens : nam, ut supra annota-
vimus, universalitas specierum non consistit in
eo quod representent naturam aliquam commu-
nem à differentiis determinantibus præcisam (sic
enim per illas non haberetur nisi confusa rerum
notitia) sed in hoc quod plures naturas specie
distinctas, seu plures quidditates specificas, cla-
rè, & distinctè, & secundum proprias illarum
differentias representent.

Urgebis : Species intelligibilis desumit suam
unitatem specificam ab objecto quod represen-
tat, & cujus est formalis similitudo. Ergo repug-
nat quod species angelica plures naturas & quid-
ditates specie diversas secundum proprias earum

A differentias manifestet. Consequentia patet: repugnat enim quod unica species habeat plura & diversa specificativa.

Confirmatur. Si species angelica plures naturas
seu quidditates specie diversas, clarè & distinctè,
ac secundum proprias earum differentias, simul
representaret, Angelus posset plura ut plura in-
telligere : Consequens est falsum, ut docet D.
Thomas quæst. 58. art. 2. & pluribus aliis in lo-
cis: Ergo & Antecedens. Sequela probatur: An-
gelus potest simul unico actu cognoscere quæ-
cumq; per unam speciem representantur; quan-
doquidem intellectus angelicus tantæ est immate-
rialitatis, quantæ ipsa species, atque adeò tan-
tæ intellectualitatis, quantæ intelligibilitatis ipsa
species: Ergo si species angelica potest simul plu-
ra objecta ut plura representare, seu plures natu-
ras & quidditates secundum proprias earum
differentias, poterit etiam Angelus plura ut plu-
ra simul intelligere.

Confirmatur ampliùs: Si unica species intelli-
gibilis plures naturas & quidditates specie diver-
sas representaret, illæ naturæ essent idem inter
se in esse intelligibili: Sed hoc videtur absurdum:
Ergo & illud. Probatur Minor: Illæ naturæ uni-
tertio indivisibili, scilicet speciei, in esse intelli-
gibili identificarentur; species enim est ipsum
objectum in esse representativo & intelligibili,
ut docent nostri Thomistæ in libris de anima: Ergo
identificarentur inter se in esse intelligibili.

Huic difficili instantiæ variè occurrunt nostri
Thomistæ. Quidam respondent distinguendo
Majorem : Species intelligibilis desumit suam
unitatem specificam &c. ab objecto primario,
concedunt: à secundo, negant. Et assignant rati-
onem : quia, inquirunt, species est similitudo
formalis objecti primarii, secundarii verò est
duntaxat similitudo virtualis : objectum autem
primarium speciei angelicæ, plures naturas spe-
cie diversas representantis, est ratio quædam
generica illis communis, ipsæ verò naturæ sunt
objecta tantum secundaria, virtualiter per illam
quoad proprias idarum differentias representa-
ta : atque adeò ab ipsis naturis non sumit species
suam unitatem specificam. Ex quo inferunt, An-
gelum plures illas naturas & quidditates specie
diversas cognoscentem, plura ut plura non intel-
ligere : quia illas non attingit nisi quatenus in ra-
tione illa generica & communi conveniunt &
adunantur; sub qua ratione habent modum uni-
us, & non plurium.

Sed hæc solutio displicet: Tum quia falsum est
speciem angelicam non esse formalem, sed tan-
tum virtualem similitudinem illarum naturarum
& quidditarum quas representat : Tum etiam,
quia non possunt plures naturæ clarè & distinctè,
& secundum proprias differentias, mediante alio
objecto prius ac per se representato, cognosci,
nisi in illo secundum proprias rationes conti-
neantur : nulla autem ratio generica clarè & di-
stinctè continet inferiora secundum proprias eo-
rum rationes & differentias, sed in potentia tan-
tum & in confuso : Ergo repugnat quod in illa
plures naturæ & quidditates specie diversæ distin-
ctè represententur & cognoscantur secundum
propriam differentias. Hoc enim proprium est spe-
cie increate, quæ cum per se primò representet
naturam divinam, in qua sola possunt eminentis-
simo modo plures naturæ secundum proprias
suas differentias contineri, potest habere ratio-
nem